

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se ne priobčijo.
Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš: Prostor 1x55 mm
po K 2. Uradni razglaš,
poslano ter notice isti pro-
stor K 3. Pri večjem na-
ročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z
dostavljanjem na dom za
celo leto K 336, za pol
leta K 168, za četrt leta
K 84, za mesec K 28. Za
inozemstvo mesečno K 45,
letno K 540.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Manifest ujedinjenja.

Načelstva »Social - demokratične stranke Jugoslavije«, Jugoslovanske socialno - demokratične stranke za Slovenijo in »Socialistične radniške partije Jugoslavije« sestala so se dne 18. decembra 1921 v Beogradu in enoglasno sklenila izdati sledeči manifest socialističnemu proletariatu Jugoslavije:

I.

Tako v Jugoslaviji kakor v vseh ostalih državah zavladuje vedno bolj in bolj politična in socialna reakcija. Pretresi vojne in revolucije, ki je vojni sledila, omajale so samozaveš in razredni fanatizem vlad in vladajočih razredov. Strah pred pokretom dobro organiziranega, socialistično vzgojenega in discipliniranega delavskega razreda, ki je zbral okrog sebe in svojih socialističnih idealov najširše vrste vseh onih, ki trpe pod današnjim društvenim redom in neštevilnimi vojnimi in pavojnimi zli, jenal je buržoaziji in vladajočim birokratsko militarističnim in monarhističnim klikam zupanje, da bi mogle in smele same vladati kakor hočejo. V sled tega močnega pokreta socialističnega delavstva in širokih ljudskih mas, ki so mu sledile, stopile so na vidik velike socialne reforme za zaščito teh mas in na politična demokratična, ki bi dala možnost nemotenemu organiziranju, razrednemu izobraževanju, trajnemu napredku in vse večjemu političnemu pomenu in uplivi delavnega ljudstva v družabni upravi.

Ta razvitek je žalibog prekinjen z razbitvijo socialistične fronte v več delov in raztrganjem do tačas edinstvenega delavskega razreda v nekoliko organizacij, ki so počele medsebojno borbo. S tem je prenehala edinstvena fronta napram buržoaziji. In čim bolj se je delavstvo vedlo seboj prepiralo in razjedinevalo, tem bolj se je buržoazija ujedinevala. Buržoazija je dobila čas, da prebrodi krizo svoje vladavine. Ojačal se je napram razbitemu delavstvu tako, da je zamogla nemoteno ukiniti že celo postoječe socialno-politične pridobitve, upeljati izuzetne zakone za uničevanje političnih pravic proletarijata, vršiti brezštevila preganjanja. Vilek tega stanja v Jugoslaviji je reakcionarni zakon o zaščiti države.

V deželah, kjer je proletarijat kakor razred že itak slaboten vsled zaostalega ekonomskega razvika, kakor je to slučaj v Jugoslaviji, je moral postati poraz proletarijata na vseh črtah popoln. Ta poraz je v

prvi vrsti posledica razcepa. Iz njega zamoremo priti samo, ako uvidimo pogibeljnost medsebojne bratormorske borbe v delavskih vrstah. Spas proletarijata leži edino v stvarjanju popolnega organizacijskega edinstva, v ravnanju po starem, geslu, s katerim smo bili vedno močni in zmagoviti: Proletarci vsake zemlje in vseh narodov, ujedinite se!

II.

Izhajajoč iz stališča, da mora priti do ujedinjenja proletarijata tako v Jugoslaviji kakor v celim svetu, ker je to neizbežna zgodovinska nujnost, in da zamore proletarijat priti iz strašnega položaja, v katerem se danes nahaja, samo s popolnim in vsestranskim ujedinjenjem vseh različnih oblik proletarskih organizacij, odločila so se načelstva Social - demokratične stranke Jugoslavije, Jugoslovanske socialno - demokratične stranke za Slovenijo in Socialistične radniške partije Jugoslavije, da poidejo po poti edinstva. Zato proglašajo, odgovarjajoč enodušni želji svojih organizacij in svojih članov, ujedinjenje svojih dosedaj samostojnih socialističnih strank v eno samo stranko, ki naj se naziva Socialistična partija Jugoslavije (S. P. J.).

Pomen tega dejstva ni ta, da bi se s tem ujedinjenjem že doseglo popolno politično jedinstvo proletarijata. Pomen njegov leži v tem, da se po dolgi uporaščajočih borbah končno praktično stopa na pot edinstva, na katerem moramo vztrajati do konca, vse dokler delo ujedinjenja ne bode kronano s popolnim uspehom.

Tudi še danes ostane, na žalost, izven ujedinjenja znaten del delavcev in delavskih organizacij, v katerih prevladuje duh sektaštva, medsebojnega prepira in medsebojnega uničevanja. Pa tudi te nase premotene razredne brate bo izkustvo kmalu podučilo, da je pogrešen pot, po kateri hodijo. Naš cilj je popolno ujedinjenje, a danes je dosežen samo del tega cilja. Z onimi, ki stoje ven edinstva, nočemo voditi borbe na način, ki zatimnjuje um in zastruplja dušo. Hočemo se truditi, da jih prepričamo o tem, kar govore dejstva, izkustva. Da je pogrešen in samomorilen pot sektaštva, da zahteva spas in bodočnost socializma in proletarijata kot razreda čim prejšnjega in čim popolnejšega ujedinjenja. Zato smo v vsakem trenutku pripravljeni za drugarski sporazum v vseh vprašanih iz obsega

socialistične borbe in razredne akcije, je proletarijata s težnjo, da pridemo čimprej do popolnega razrednega ujedinjenja. Pripravljeni smo na ujedinjenje z vsemi onimi pojedinci in grupami, ki žele voditi borbo proti kapitalizmu kot organiziran pokret širokih delavnih mas, ki se trajno borijo za pojedine uspehe in za politično zmago. Pripravljeni smo na ujedinjenje z vsemi onimi, ki so se otresli anarhističnih zmot: o diktaturi manjine, o tem da je mogoče razredno vladavino buržoazije razbiti z obupnimi izpadi in provokacijami neznatnih tajnih manjin in da je svojo stranko in svoj pokret treba podrediti naredbam domačih ali inostranskih tajnih združenj. Pripravljeni smo v vsakem trenutku na edinstvo v politični in razredni borbi za uničenje društva privatne svojine, za komunizem s sredstvi in po poti, ki so nam jih pokazali ustanovitelji naučnega socializma. Hočemo stranko, ki nas je do vojne in po vojni vodila k zmagam in uspehom, stranko, v kateri je ob popolni svobodi mišljenja na znotraj in brezpogojnem priznanju pravice večine do odločevanja o politiki organizacije, vedno vpostavljena ena edina skupna fronta proti razrednemu protivniku.

III.

Ujedinjena S. P. J. hoče voditi tudi internacionalno politiko edinstva. Težiti će za tem, da se stori samo ena socialistična in delavska internacionala, kakor je to bilo pred vojno. In v to internacionalo hočemo vstopiti. Danes so delavske stranke razdrobljene v tri internacionalne skupine: Drugo internacionalo, dunajsko delavno zajedništvo socialističnih strank in moskovsko internacionalo. Veliko število strank v vseh deželah pa se nahaja sploh izven vsake internacionalne skupine.

S. P. J. neče stopiti v medsebojno borbo med današnjimi internacionalnimi deli. Vedoč, da dva obstoječa internacionalna dela: druga internacionala in dunajska delavska zajednica socialističnih strank žele edinstvo vsega svetkega proletarijata, hoče naša stranka obdržati zveze na obe te dve skupini v cilju, da pride do čim prejšnjega ujedinjenja ne samo njima priključenih socialističnih strank, ampak tudi onih, ki so priključene moskovskemu delu internacionalne. Stvorivši popolno mednarodno zajedništvo in izkoriščajoč i dobra i slaba izkustva dosedanjih borb, poskusi si bo mednarodni socializem nove skupne poti k zmagi.

S. P. J. hoče podpirati sindikalno internacionalo s sedežem v Amsterdamu, ki ni samo uspela, da očuva

v težkih dneh razcepa in bratomorne borbe edinstvo sindikalne fronte, ampak, ki je s svojimi borbami proti mednarodni reakciji in kotrarevoluciji celo vspela v veliki meri izpolniti nedostatek ene politične internacionalne mednarodnega proletarijata. Naša stranka se hoče resno potruditi za izvedbo popolnega edinstva sindikalnega pokreta v Jugoslaviji in pa, da bo sindikalni pokret pod organizacijskim in duševnim vodstvom sindikalne internacionalne. Za cel svet in za vsakega delavca je očigledno, da je takozvana moskovska sindikalna internacionala mrtva črka na papirju, i ako je internacionalni del v Moskvi politično važen faktor. Internacionalno edinstvo sindikatov je očuvano in vsi napor za neko drugo sindikalno internacionalo, izven one v Amsterdamu ali pa stvarjenje sindikatov brez internacionalnih zvez, ni nič drugega kakor poskus cepanja in razbijanja z vrašanjem medstrankarskih borb v sindikalni pokret.

IV.

Ujedinjena S. P. J. pozdravlja rusko revolucijo kot največji zgodovinski dogodek in največji pridobitev človečanstva današnjega veka. Ž njo se je osvobodil ogromni del človeštva fevdalnih okovov in nacionalne zatiranosti; ona je za bodočnost proletarijata in kulturo človečanstva od ogromnega pomena. Veličino ruske revolucije bo pokazala šele bodočnost v vsej jasnosti.

Revolucionarni režim v Rusiji je šele v razvoju. On nosi danes začasno obliko boljševisistične nestrpnosti, terorja, diktature manjšine in utopističnih naporov, da bi revolucija preskočila preko svojih mej, preko tega, kar je zgodovinsko možno in za kar je rusko društvo dozorelo. Ali že je ta začasni revolucionarni režim utopizma in terorja v popolnem opadanju. Tako v Rusiji, kakor v vseh ostalih deželah mora priti do najširšega socialističnega edinstva od komunista do socialista revolucionarja, do političnega edinstva proletarijata in revolucionarnega seljaštva, do ujedinjenja, ki bo popolnoma očevalo velike pridobitve revolucije: uničenje fevdalizma in nacionalne zatiranosti, postanek največje in najsvobodnejše demokratične republike.

Nujno je treba preskrbeti, da najde ruska revolucija sama ta svoj zgodovinski utrjeni pot. Dolžnost celoga mednarodnega proletarijata je, da jo brani v vsakem času brez obzira na režim, ki je v njej začasno na vladi. Sprečavati se mora z vsemi silami, da bi mednarodni kapitalizem pod vidom borbe proti boljševističnemu terorju moril z bloka-

do in gladom in z orožjem napadal rusko revolucijo v njeni celoti. Naša stranka se bo borila za priznanje vsake ruske vlade, torej tudi sovjetske vlade, za nemoteni mednarodni promet z Rusijo, za mednarodne kredite in najširšo mednarodno pomoč gladni Rusiji in proti vsakemu, bilo neposrednemu napadu na Rusijo, bilo pomaganju ali podpihovanju na vstajo kotrarevolucionarnih band v njej.

V.

Ujedinjena S. P. J. pozdravlja kot zgodovinsko tekovino razpad srednjeevropskega osvojevalnega cesarstva bivše Avstro-Ogrske in pozdravlja ustvarjanje novih narodnih držav v Evropi. Obenem pa odločno protestira proti imperijalističnim odredbam mirovnih pogodb, ki so — s karikaturu društva narodov — očuvale v svetu vladavino zmagovalne imperijalistične antante, ki onemogočujejo popolno edinstvo samostalnih narodnih celin in ki nalgajo premaganim narodom finanjska bremena, kakor jih svet še ne pomin, namesto pravične reparacije vojnih škod z internacionalnimi sredstvi. Imperijalistične sile še nadaljujejo politiko oboroževanja, sejanja mednarodne mržnje, hujškanja in cepanja malih narodov. Naša stranka se hoče odločno boriti za mednarodno razoroževanje in mednarodni mir, za občo revizijo mirovnih pogodb, potom sporazumevanja naroda do naroda, da očuva vsakemu narodu popolno narodno edinstvo in nacionalno samoodločbo. Prav posebno hoče naša stranka vedno delovati za sporazum in zvezo med vsemi balkanskimi narodi in plemen.

VI.

Odgovarjajoč željam in zahtevam vsega svojega članstva, da se popolno ujedinjenje izvede čimprej, izjavljajo načelstva treh dosedanjih socialističnih strank, da prestanejo od danes naprej obstajati kot samostojne politične celine: Jugoslovanska socialno-demokratična stranka za Slovenijo, Socialdemokratična stranka Jugoslavije in Socialistična radniška partija Jugoslavije. Pozivajo se vse oblasti (pokrajinske) in krajevne organizacije v Jugoslaviji, da se no odredbah novega štata takoj ujedinijo v Socialistički stranki Jugoslavije.

V Beogradu, 18. dec 1921.

Načelstva:

Jugoslovansko - soc. - dem. stranke za Slovenijo. — Social - demokratične stranke Jugoslavije. — Socialistične radniške partije Jugoslavije.

LISTEK.

L. N. Tolstoj:

Po plesu.

(Konec.)

— Kaj pa vendar delajo? — sem vprašal kovača, ki se je ustavil poleg mene.

— Tatarja gonijo, ker je bežal, — je jezno dejal kovač in je pogledoval v oddaljeni konec vrst.

Tudi jaz sem se ozrl v tisto stran in sem ugledal, kako se mi sredi vrst približuje nekaj strašnega. To, kar se mi je približevalo, je bil do pasu slečen človek, ki je bil privezan k puškam dveh soldatov, ki sta ga vedla. Poleg njega je stopal visok človek v vojaški suknji in kapi. Njegova postava se mi je zazdela znana. Kaznjeneč pa se je igral z vsem telesom, pluskal z nogami po tlem snegu in se mi bližal pod udarci, ki so se od obeh strani vsipali nanj. Zdal se je vrget nazaj — in tedaj sta

ga podčastnika, ki sta ga vedla na puškah, sunila naprej, zdaj je padel naprej — in podčastnika sta ga udžala, da ni padel, in ga vlekla nazaj. Poleg njega pa je stopal in ga zvesto spremljal visoki častnik s trdno sunkovito hojo. To je bil njen oče s svojim rdečim obrazom ter belimi brki in zalizci.

Pri vsakem udarcu je okrenil kaznjence svoj od bolečin izpačeni obraz v ono stran, od koder je padel udarec, kakor da se čudi, pokazoval je bele zobe in v enomer ponavljal neke vedno ene in iste besede. Šele, ko je bil že čisto blizu, sem razumel te besede. Ni jih govoril, temveč jih je zahteval: »Bratci, imejte usmiljenje. Bratci, imejte usmiljenje.« Ampak bratci niso imeli usmiljenja in ko je prišel sprevod prav nasprot mene, sem videl, kako je stopil soldat, ki je stal meni nasproti, odločno korak naprej, in je z žvižgom zamahnil s šibo ter silno adaril ž njo po Tatarjevem hrbtu. Tatar se je vrget naprej, toda podčastnika sta ga udžala, in rav-

no tak udarec je padel nanj z druge strani in zopet s te in zopet z one... Polkovnik je stopal poleg njega, gledal sedaj sebi pod noge, sedaj na kaznjence, vdihoval vase zrak, napihoval lica in ga počasi izpuščal preko našobljene ustnice. Ko je sprevod odšel mimo mene, sem za trenutek med vrstami zagledal kaznjencev hrbet. To je bilo nekaj tako pisanega, mokrega, rdečega, nenaravnega, da nisem mogel verjeti, da bi bilo to res človeško telo.

— O, Jezus, — je spregovoril poleg mene kovač.

Sprevod se je jel oddaljevati. Prav tako so padali z obeh strani udarci na spotikajočega se, skrčujočega se človeka in prav tako so bili bobni in je žvižgala flauta in prav tako je poleg kaznjencea stopala s trdim korakom visoka postavna figura polkovnikova. Naenkrat se je polkovnik ustavil in je hitro stopil k nekemu soldatu.

— Jaz te bom že namazal, — sem zaslišal njegov srditi glas. — Boš mazal? Boš?

In videl sem, kako je s svojo silno roko v irhasti rokavici udaril prestrašenega, majčkenega, slabotnega soldata po obrazu zato, ker je premalo udaril s svojo šibo po tatarjevem hrbtu.

— Nove šibe! — je kriknil, se ozrl in ugledal mene. Napravil se je, kakor da me ne pozna, se grozno in zlobno namršil in se hitro okrenil. Bilo me je tako silno sram, da nisem vedel, kam naj gledam; — kakor da so me zalotili pri najramotnejšem dejanju; — in sem povesil oči ter sem hitro odšel domov. Celo pot so mi v ušesih bobneli bobni in žvižgale piščali; enkrat sem slišal besede: »Bratci, imejte usmiljenje,« potem pa zopet prepričani, srditi glas polkovnikov, ki je kričal: »Boš mazal? Boš?« Medtem pa mi je ležala na srcu skoro da fizična, do bljuvanja pritirana žalost, tako da sem se parkrat ustavil in da se mi je zdelo, da om zdaj, zdaj izbruhnil iz sebe vso ono grozo, ki se je naselila vame od tega prizora. Ne spominjam se, kako sem prišel domov in kako

sem legel. Toda komaj sem začel dremati, sem zopet zaslišal in zagledal vse in sem skočil na noge.

»Očividno ve on nekaj takega, česar jaz ne vem,« sem mislil o polkovniku. Če bi jaz vedel, kar ve on, tedaj bi razumel tudi to, kar sem videl, in stvar bi me ne mučila. Toda če sem še toliko premišljeval, tistega, kar ve polkovnik, nisem mogel razumeti, in sem zaspal šele proti večeru in še to šele tedaj, ko sem šel k prijatelju in sem se z njim popolnoma napil.

In kaj mislite, da sem tedaj odločil, da je bilo to, kar sem videl, nekaj slabega? Niti najmanj ne. »Če so vse to delali s tako prepričanostjo, in so vsi priznavali, da je to neobhodno, tedaj so pač vedeli nekaj takega, česar jaz nisem vedel,« sem si mislil in sem se trudil zvedeti ono nekaj. Toda naj sem si še tako prizadeval, tega nečesa tudi pozneje nisem mogel zvedeti. In ker nisem zvedel, tudi nisem mogel vstopiti v vojaško službo, kot sem to hotel napreje, in ne samo da nisem služil

Zv. Bernof:

Kako se kupujejo stranke?

(Iz referata za strankin zbor: Organizacija.)

Proletariat ima silno moč. Vse bi se vršilo po njegovi volji, če bi imel enotno voljo. Da se to ne zgodi, zato skrbi kapitalizem. Ustanavlja potom kupljenih posameznikov vedno nove in nove stranke pod različnimi vabljivimi imeni. Delavno ljudstvo žalobno redkokdaj spozna to goljufijo, nasede na tako nastavljenе linanice, potem se pa tepe med seboj, namesto da bi obrnil orožje proti skupnemu sovražniku, kapitalu.

Socialisti vse to dobro vedo. Zato so ustanavljali vselej vsepovsod organizacije, v katerih se ima delavno ljudstvo zbirati, poučevati in pripravljati na obrambo in napad. Te organizacije so bile povsod ognjišča in središča proletarskega pokreta, imajo lepo zgodovino za seboj, nebroj izkušenj, in poznajo napake, ki se jim je treba izogibati. Posebno dobro vedo, da morajo biti strogo demokratične, da ne smejo v svoji sredi nikdar pripustiti nikake anarhije, nereda, da morajo strogo paziti na članske dolžnosti in pravice, ki morajo biti enake ne le na papirju, temveč tudi dejansko. Če je nastal kak spor, ga je bilo treba rešiti, če ni bilo mogoče sporazumno, je bilo treba glasovati, potem pa se držati istega, kar je sklenila večina. Posamezniki so vselej imeli in imajo velikanski vpliv v organizacijah, toda pridobivajo naj si ga potom prepričevanja, poučevanja in razlaganja, ne pa potom nasilja ali intrige. Organizacije, ki so res tako demokratične, se znajo ubraniti kapitalističnim vplivom, znajo ohraniti stranko čisto in samovoljno.

Takih organiziranih strank se kapitalisti boje. Ker jim drugače ne morejo do živga, skušajo demoralizirati voditelje ali pa z intrigami jih spravljati na stranpota. Če tudi to ne gre — jim preostaja edina pot: najti vpliv tam, kjer si stranka izbra svoje vodstvo.

To so strankini zbori. Ne da bi hoteli koga dolžiti, samo za primer navajamo teoretično možnost, kako bi kapitalisti lahko vplivali na naš zbor vsestransko, torej tudi pri volitvah izvrševalnega odbora.

V krajih, kjer je mnogo proletarijata pa malo organizacij, bi kapitalistični podkupljenci pred zborom napravili par shodov, navidezno organizirali svoje podreptike, potem pa naznanili centrali celo vrsto novih organizacij in povečanje starih. Obračunali bi »pravilno« za »rudi« dva meseca in pridobili tako pravice do sto delegatov. To bi kapitalisti prav malo veljalo: za 100 delegatov je treba 5000 članov, za dva meseca plača 5000 članov po 2 K mesečno, skupaj 20.000 K, po odbitku 30% imajo poslati centrali samo 14.000 K, pa imajo za ta znesek in za podkupnino agentov v rokah 100 delegatskih glasov, ki bi imeli na zboru lahko večino in izvolili za načelnika g. Žerjavo, g. Korošca ali pa še celo samega papeža.

Seveda se to ne bo zgodilo, če pazi stranka na razvoj organizacij in če se strogo drži tistih formalnosti, ki so za zadostitev štatutarnih zahtev potrebne. Ustanovitev organizacije je treba centrali naznaniti, poslati ji je treba imena članov in še posebej odbornikov, poročati je treba mesečno o gibanju članstva, o sejah, shodih, delovanju sploh, ter obračunati mesečno tudi pri vojakih, temveč sploh nikjer ni smel služiti in, kakor vidite, nisem bil nikjer za rabo.

— No, no, že vemo, kako niste nikjer za rabo, — je dejal eden izmed nas. — Povejte raje: koliko ljudi bi ne bilo za nobeno rabo, če bi ne bilo vas.

— No, to so pa res že čenče, — je dejal z iskreno nejevoljo Ivan Vasiljevič.

— No, in ljubezen? — smo vprašali.

— Ljubezen? Ljubezen je šla od tega dne proti koncu. Kadar se je ona po svoji navadi z smehljajem na obrazu zamislila, sem se takoj spomnil polkovnika na polju in postalo mi je nekako nerodno in neprijetno, in začel sem se bolj po redko shajati z njo. Vidite, kakšne stvari se dogajajo na svetu in kaj spreminja in predrugačuje celo človeško življenje. — Vi pa pravite, ... je končal.

prispevke. Treba je vsemu članstvu dopovedati, da mora čitati naš tisk, za vse to je treba uvesti zaupniški sistem, pri tem je pa nemogoče, da bi se dalo ljudstvo cela dva meseca za norca imeti kakim kapitalističnim hlapcem. Stik organizacij s centralo in z okrožnimi organizacijami, stik članov samih med seboj in z odborom ter zaupniki, te na prvi pogled prazne zunanosti postanejo bistvene takoj, če se zavedamo njih notranjega pomena: same na sebi res niso nič, prav nič, toda tam, kjer jih ni, tam ni socialistične organizacije.

Stopimo še za korak dalje. Kjer je socialistična misel, se poskuša vselej udeležiti predvsem z ustanovitvijo organizacije. Organizacija sama na sebi je lahko prazna formalnost, toda tam, kjer ni organizacije, tam vemo, da ni socialistične misli, vsaj žive ne.

Da bodo razumeli tudi tisti, ki govorijo toliko o nepotrebnih formalnostih in naglašajo samo glavo, misel in prepričanje, moramo povedati še jasneje: tam, kjer je socializem v glavi, v mislih in prepričanju, tam so vselej tudi organizacije, tako da lahko sklepamo nasprotno: tam, kjer ni organizacij, tam ni socializma niti v glavah, niti v mislih, niti v prepričanju. Še celo samotarec, ki ne najde daleč naokrog socialistične duše, čuti dolžnost organizirati

Kaj je razredni boj.

To vprašanje igra v sedanjem delavskem gibanju precej veliko ulogo. Beseda razredni boj je postala širok pojem, ki si ga razlaga vsak po svoje, tako da končno že nihče ne ve, kaj njegov nasprotnik razume pod označbo razrednega boja. Vsak zase zatrjuje, da stoji na stališču razrednega boja, drugemu pa očita, da je zašel s pota razrednega bojevanja ter da ne more zastopati več delavske množice.

V sedanjih človeških družbi obstoje razredne razlike. Eni so revni, eni bogati, eni visoki, eni nizki, stanovalci, eni posestniki, eni nemaniči, hlapci in posestniki, kapitalisti in proletarci. Ker postaja tisti del razredov, ki vlada nad revnejšimi nemaniči in proletarci vedno bogatejši, ošabnejši, postaja boj med obema razredoma vedno ostrejši.

Treba pa vprašati in resno razmotiti, kaj je razredni boj. Kdo stoji na proletarskem razrednem stališču.

Danes vidimo med proletarci agitatorje, ki smatrajo za razrednega bojavnika samo tistega, ki se vedno trka po prsih, da je na razrednem stališču in razmetava po shodih psovke in fraze, pridiguje revolucijo ter ometava svojega nekolič drugače razredni boj sodečega sotrpina z blatom. Isto velja za časopisje. List, ki piše stvarno v dostojni obliki, takl ljudje vedno sovražijo, češ, da ne zastopa dovolj razrednega stališča. Imamo agitatorje v vseh strankah, v zadnjem času posebno pri klerikalcih, in ljudi, ki se zbirajo okoli ljubljanskih Novic in ljubljanskega Novega časa, ki se te nove mode poslužujejo. Imamo pa tudi ljudi v naši stranki sami, ki mislijo, da je naloga socializma, da konkurirajo s temi farizeji, in da bodo s tem delavstvu kaj koristili. Kdo torej zastopa razredni boj? Razredno zaveden sodrug ali agitator je po mojem samo tisti, ki se sam svojega razreda zaveda, ne pa tisti, ki vsak dan ali pa vsak mesec zastopa drugače naziranje, da postane iz socialista klerikalec ali demokrat ali še kaj drugega. Doga je se pa tudi, da postane najbolj ekstremni komunist, najhujši klerikalen ali liberalen agitator, in celo voditelj kakšne meščanske strokovne organizacije. Takl ljudje, ki se

se, pa se organizira pri centrali, ali kakor smo imeli v starem statutu: pri izvrševalnem odboru. Tisti, ki te potrebe ne čuti, ima v glavi samo kapitalistični kapitalizem, ki ga ima tudi g. dr. Knaflič! Sicer pa vzemimo lepši vzgled! Janez Ev. Krek je imel prav gotovo v glavi, v mislih in v prepričanju prav veliko lepega socializma, pa vendar ni imel nikdar delegatske pravice na naših strankinih zborihi, kaj še, da bi bil tam izvoljen za člana izvrševalnega odbora!

Je pa tudi mnogo takih ljudi, ki so res prepričani, da je socializem edina pot do izboljšanja sedanjega nereda, ki nam to ne le zatrjujejo, temveč tudi delajo za socializem — toda samo takrat, kadar jih javnost ne vidi. To pa zato, ker se boje, da bo socializem zmagal prepozno ter da bi jim kapitalisti lahko škodovali. Take ljudi lahko cenimo, toda — več nam je za zaupanje delavnega ljudstva, nego za tiho pomoč takih pogojnih socializmov.

Prepričanje je treba pokazati. Pa ne samo takrat, ko se to izplača, temveč tudi takrat, ko to škoduje. Če je komu težko pokazati ga — vesel nas, če pravi, da je naš so-mišljenik, toda odločeval pri nas ne bo! Socialisti ne sovražimo ljudi, ki niso organizirani, ker vemo, kaj je ljubi kruhek, in vemo, da ga je že marsikdo izgubil zaradi svojega prepričanja — toda prijateljsko moramo takim odvisnim ali strahopetnim ljudem povedati, da nimajo pravice odločevati v naši stranki!

tako odtujujejo socializmu, niso bili nikdar razredno zavedni in tudi niso nikdar zastopali razrednega boja. Če so se navduševali pri nastopanju na shodih ali v časopisju za razredni boj, so uganjali le demagogijo. Razredno nasprotje, ki se od časa do časa izpreminja v milejša in ostrejša oblike, sledi tudi milejša ali ostrejša borba proletarcev, ker se prenaša z gospodarskega bojišča na politično ali celo na kulturno bojišče. Če si ogledamo zgodovino bojev na gospodarskem polju, smo takoj na jasnem, da so delavske organizacije mnogokrat imele velikanske uspehe, ne da bi zavzele ekstremne dimenzije. Da pa so bili časih boji brez uspeha, če je bila ekstremnost še tako odločna, tudi vemo. Isto velja na političnem polju. Dosegli so delavci brez velikih žrtev v raznih državah politične pravice, drugod zopet z večjimi žrtvami in ekstremnim bojem. Način boja je torej odvisen od časa in situacije, zato na mora biti tudi boj razrednega delavstva vedno primeren. Razredni boj ni torej ekstremnost, kazanje bojevitosti javnosti in masi. Razredni boj podiži tudi, če obenem zavedno delaš v prid proletarskega razreda, če tudi nikdar ne pridiguješ revolucije. Če zastopaš delavstvo dosledno previdno in zavedno pri sklepanju kolektivnih pogodb ali v drugih institucijah morda v izobraževalnem društvu, pripravljaj mladino k razredni zavednosti. Če zastopaš delavca v parlamentu ali občini in če si to izvršil razredno, si bil vedno na razrednem stališču, če si ta posel opravil še tako mirno in brez velikega hrupa in fraze. Zdi se mi potreba, da bo treba tudi tukaj dati smernice vsem agitatorjem in delavstvu na strankinem zboru, in sicer zaradi tega, da se vsaj od naših agitatorjev v bodoče ne bodo vršile te pomote. Kdo se še ne spomni leta 1917, 1918 in 1919, ko se je na raznih shodih proslavljalo boljševizem, celo s to frazo, ker boljševizma ni skoro nihče poznal, zaključevalo shode in konference ter s tem navduševalo ljudi. Tako grešiti se ne sme več, če hočemo imeti zdrav socialističen pokret.

M. Č.

Trbovelskemu delavstvu.

V nedeljo, dne 18. decembra je po dolgem pripravljalnem agitatoričnem delu sklicala grupa dr. Dimnik et Co. Jagodič itd., vsi znani iz dobe Lemeža, razun dr. Dimnika, ki gotovo ni bil pristaš gornjih bivših ekstremistov, pač pa pristen demokrat bolj narodnega kopita, javen ustanovni zbor neodvisne strokovne organizacije za Slovenijo, v katero se lahko upišejo vsi klerikalci, demokrati, nar. soc., soc. dem. itd. zaenkrat cele Slovenije, pozneje pa cele Jugoslavije.

Zavedni delavci bi gotovo ne imeli povoda, se oglašati proti ustanovitvi take strokovne organizacije, ker vemo, da je mnogo boljše, če je delavec organiziran nego, da ostane indiferenten in se ne briga za lastnega sebe. Prisiljeni smo pa opozoriti naše delavstvo in tudi gosp. dr. Dimnika, Komljanca in vse, ki nameravajo kovati politični kapital, da je malo upanja na trajno življenje takih sekt. Zato dovolite, sodr. urednik, da povem kratko o življenju na-

tega delavstva in o njegovih organizacijah.

V letu 1919 na dan prvega maja je bilo veličastno, ko je delavstvo praznovalo svoj praznik v medsebojni ljubezni in prijateljstvu, in ko so se zbrale tisočere množice izmognega delavstva, da javno manifestirajo za svoje pravice, pregledajo svoje množice, če so popolne, si dajo medseboj poguma za nadaljnje delo.

V letu 1919 je bilo delavstvo po vsej Jugoslaviji enotno.

Na dan 1. maja 1919 so se sešli vsi meščanski politiki, ki so poznali in videli takratni delavski pokret na razgovor, kaj jim je ukreniti, da preprečijo pohod delavstva, da si zagurajo še nadaljnje vladanje nad izmognanim delavstvom. Ker so ti gospodje zborovalci do dobra poznali dušo našega delavstva, da je še mlado v svojem socialističnem prepričanju, da še ni vtrjeno v veri za svojo organizacijo, so si bili takoj na jasnem. Najeli so si agentov v obliki najbolj radikalnih elementov, katere so poslali med delavstvo, jim obljubljali vse mogoče in nemogoče. Da so bili bolj sigurni v svojem delu, so udarili najprej po voditeljih, in sicer po tistih voditeljih, ki so bili steber in ustvaritelji tistih mogočnih organizacij. Treba je bilo delavstvu lagati, da so voditelji plačani, da bi se dalo z močnimi organizacijami napraviti več ter da je treba te ljudi zapoditi. Posrečilo se jim je v veliki meri, da so oblatili voditelje, posamezne zaupnike ter tako dobili moč v roke, odrgali velik del delavstva v svoj tabor. Ker je bilo pa nekaj ljudi v tej na novo ustvarjeni organizaciji, ki so bili prepričani z duhom ruskega komunizma, so kmalu dobili omočje v svoji stranki kljub nekaterim resnim borcem za delavsko stvar, katere je tisti vol potegnil s seboj v novo organizacijo. Buržoazija je triumfirala, uspehi so bili tu. Soc. organizacije so bile razrušene, delavstvo je praznovalo svoj 1. maj 1920 v tovarni ali v zaporu, drugi pa pod varstvom bajonetov.

Vsi pomisleki glede razpisa volitev v konstituanto so bili odstranjeni, kar načrt je bil dobro premišljen, in čeprav je bilo videti še nekaj s komunizmom prepojenega ljudstva, vedeli so, da se bodo ljudje, ki javno razpravljajo o revoluciji in enakih stvarih, kmalu ubili če ne sami, pa jih spravi oblast na varno. Glavno je doseženo: delavske vrste so razbite, delavstvo se med seboj bolj sovraži kakor delavstvo in buržoazija.

Da je to res, so dokaz nešteti shodi, kjer je klerikalec, demokrat, nar. soc.alec lahko govoril svobodno, dočim se delavec socialist ni smel pokazati na shodu.

Vse dobljene pravice, katere si je delavstvo po preobratu pridobilo, tako 8-urni delavnik, svoboda v shajanju itd. so potepane, delavstvo se pri delu šikanira, odpušča se neusmiljeno očete z otroki iz službe, meče na cesto, kaznuje za vsako malenkost za visoke globe, skratka, delavstvo ječi pod pezo šikan, davkov, dragine itd.

To so posledice, ki jih je buržoazija povzročila na račun delavske nezavednosti, posledice, katere so povzročili demagoški agitatorji po revirjih, da so se mogli buržoazija in kapital orjentirati in konsolidirati.

Delavstvo! Če nisi do dna duše zastrupljeno, če je v tebi še količkal delavske in socialistične, bodisi komunistične zavesti, ne moreš pričakovati pomoči od nasvetov dr. Dimnikov in kompanjonov dr. Žerjavo, ki danes ropajo soc. pridobitve delavstva.

Delavstvo, ne dopuščaj, da prihajajo k tebi ljudje s sladkimi obljubami, ljudje, ki so po dr. Dimnikovem protežiranju dobili ponovno besedo, zatajili socialistično in komunistično prepričanje, zašli v meščanske vode. Ljudje, ki se prodajajo, zataje svoje notranje prepričanje, so delavski sovražniki, oni nimajo namena koristiti delavstvu, marveč sebi. Če bi bilo trboveljsko delavstvo dr. Dimniku pri srcu, bi mu že zdavnaj pomagal, ker prihaja pa danes, vemo da prihaja, da se okoristi, in sicer okoristi na vaš račun. Če se mu zdi, da je protizakonito, da se delavstvo preganja in zapira, da je protizakonito, da se delavske organizacije (Savez rudarskih radnika) ne pusti delovati, zakaj ne protestira v svojem demokratskem listu »Jutru« proti zakonu o zaščiti države, na podlagi katerega so se organizacije zaprle, zapirali delavci?! Ker tega ni storil, je

z zakonom soglašal. Če so delavci oziroma njegovi sedanji kompanjoni Jagodič, Jesih in drugi nedolžni, in vidi, da se jim godi krivica, in to vidi njegovi demokratski kompanjoni, naj ukinijo zakon o zaščiti države, naj odpro Savez rudarskih radnika; če je bil po izjavi Jagodiča strogo strokoven, vrnite jim prejšnjo prostost, pa ste dokazali, da se vam delavstvo smili, ter da mu hočete pomagati. To pa še ni vse, treba, da uveljavite zopet naredbo o osemurnem delavniku ter ga v celini ukaznite, da daste delavstvu nazaj zastopstvo v bolniškem zavarovanju. Tu imate prilike delavstvu dokazati, da ga ljubite, da se vam smili.

Nadalje je hvalili dr. Dimnik g. kralj, namestnika Hribarja, zakaj ga je hvalil, ne vem, vem samo to, če bi ga hvalil Etnin Kristan na javnem shodu, bi bil že plačan, ker ga je hvalil dr. Dimnik, je fin dečko, je poštenjak.

Delavci zapomnite si: dokler boste pustili, da vas vodijo ljudje kalibra Jagodič — dr. Dimnik, tolik časa boste ječali pod peto obotstva in šikaniranja. Dokler ne pridete do spoznanja, da je edino v socializmu rešitev, in sicer v mednarodnem socializmu, pod katerim koraka že milijon zavednih delavcev z eno mislijo, z eno dušo, do tistih dni se ne uresniči vaše želje, do takrat ne bo ljubezni med delavstvom, ki je predpogoj, da preobrazimo svet v smislu bratstva, enakosti in svobode.

Če bomo pa še dalje ustvarjali nove organizacije, bomo ustvarili več nasprotij, več sovraštva in bo kapital lažje vladal.

Vemo, da bodo »Delavske novice« udarile po nas, a to nas ne moti, ker s tem bodo potrdile, da imamo prav. Blata je že tako mnogo padlo na nas od »Večernega lista« pa do »Delavskih novic«, kar pa ne bo njim koristilo nič in bo le utrdilo zavest med proletariatom, da koraka no pravi poti, in kar ne prepreči, da izide socializem čist na pohodu splošnega osvobojenja, ker mi korakamo naprej pod klicem našega velikega učitelja Maksa

»Proletarci vseh dežel, združite se!«

Strogi opazovalec rudar.

Politične vesti.

+ Zedinjevalna konferenca v Beogradu je sklenila naslednje: Predsedniki Socialistične delavske stranke Jugoslavije so: ss. V. Korač, Košanin in E. Kristan. Načelstvo obstoji iz 15 članov (ki jih voli vsaka stranka na svojem kongresu po 5), 6 namestnikov (po 2) in 3 nadzorstvo (po 1) s po 1 namestnikom. Konferenca je sprejela tudi statut in program. S tem je ujediniteljno definitivno izvršeno v zmislu sklepov naše stranke. Jugoslovanski proletarijat radostno pozdravlja ta korak v prepričanju, da je to edino prava pot.

+ Imunitetni odbor sklenil izročitev Radiča sodišču. V Beogradu je imunitetni odbor sklenil izročitev se-ljačkih poslancev Stjepana Radiča, Nikole Srdovića in Vrtarja radi zločina proti zakonu o zaščiti države sodišču, ker so osumljeni, da so za časa mobilizacije pozivljali vojne obvezance naj ne gredo v vojake.

+ Proces proti komunistom v Beogradu zaradi atentata na kralja Aleksandra se bo otvoril šele po novem letu. Razprava se bo vršila v mali sodni dvorani begradskega sodišča prve stopnje. Kot državni tožitelj bo posloval g. Rašković, kot zasebni tožitelji pa bodo razpravljali pristopovali vojak, ki so bili ob atentatu ranjeni.

+ Zakon o vojnih dobičkih zopet odložen. 33. seja zakonodajnega odbora je bila dne 21. t. m. Predsednik Miša Trifunović je predlagal, da se odvzame uredba o davku na vojne dobičke in uredba o davku na promet z dnevnega reda. Njegov predlog so seveda buržoazni zastopniki sprejeli.

+ Občinski volilni red. Druga sekcija zakonodajnega odbora je danes dopolnila sklenila, da se občinski volilni red za Slovenijo razširi tudi na Dalmacijo, Bosno in Hercegovino.

+ Northijanstvo stopa v ozadje. Madžarski ministrski predsednik Bethlen je predvčerajšnjem pozval k sebi zastopnike ogrske socialne demokracije, da se z njimi porazgovorijo o možnosti udeležitve ogrskih socialistov v aktivni politiki. Madžarska vlada je pripravljena, da pusti delavstvu zopet vsaj delno svobodo v njegovem gibanju in da mu predvsem zopet dovoli prosto sestajanje

in združevanje. To je prav, da so prišli katoliški krvniki enkrat do spoznanja, da brez delavstva politika ne gre in da gre vse javno življenje navzdol, če postane proletariat od njega pasiven. S tem novim težkim spoznanjem omejenih bigotskih glav se bodo ogrski sodrugi prav gotov okoristili, ampak da bi za kake pravične koncesije hoteli izveči zaufano klerikalno madžarsko kamarijo iz blata, kar Horty morda potihoma pričakuje, tega sveta soldateska v Budimpešti gotovo ne bo doživela. Če pa le vztraja v svojem tišem upanju, tem slabše zanjo!

+ Poraz komunistov v Florenci. Pri volitvah v delavsko zbornico dne 19. t. m. so dobili komunisti 31.000 glasov, socialisti pa 28.000.

+ Ena nova o Rozi Luksemburgovi. Pavel Levi, eden izmed nemških komunističnih vodij, ki je izstopil iz III. internacionale, ker se ne mara pokoriti moskovskemu diktatu, je sedaj izdal brošuro iz zapuščine umorne komunistinje Roze Luksemburgove, ki so jo nemški ekstremisti po tragični njeni smrti izdali, da ni izšla. V tej brošuri nastopa Roza Luksemburgova zelo ostro proti moskovski taktiki, kateri predvsem očita, da ubija vsako svobodo. Ljening je nekoč dejal, da je svoboda le meščanski predsodek, Luksemburgova pa ga zavrača z besedami: "Svoboda, ki velja samo za pristaše kake vlade, ni svoboda. Svoboda je vedno svoboda dragomislečih." Umrla nesrečna sodru-

žica zahteva za vse človeštvo v načelu in v življenju najširšo demokracijo: »Ravno strahovlada je tista, ki pravi, »ki demoralizira.« Končanje z besedami, da v Rusiji ne obstaja diktatura proletariata, temveč diktatura peščice politikov. To se je nanašalo seveda na tisto dobo, ko je bila brošura napisana, in so njene obdolžitve danes samo še deloma veljavne. Danes je zavladal v Rusiji že ves drugačen duh in se nekateri že celo boje, da ne konča ruski proces s povodenostjo pravih socialističnih principov. Zanimivo pa je, kako je v resnici izgledalo mnenje ene izmed najboljših socialistkinj, katero so ekstremni strujarji doslej prištevali v svoje prve vrste.

+ Zastopstvo angleške Labour Party je izročilo londonskemu premijeru Lloyd Georgu spomenico, v kateri zahteva spremembo reparacijskih določil versajske mirovne pogodbe za Nemčijo.

+ Angleške čete, ki so že začele odhajati iz Irske, so dole povečje, naj do nadaljnjega še ostanejo na svojih mestih.

+ Angleški parlament je odgodil svoja zasedanja do konca januarja.

+ Revolucija na Portugalskem. Po najnovejših vesteh iz Portugalske je tam ponovno izbruhnila revolucija. Prišlo je do opetovanih krvavih spopadov na bregovih Taha. Vse bolnice so polne ranjencev. Vsi ministri novega kabineta so pobegnili.

Dnevna kronika.

† FRAN PERDAN.

Vsem sodrugom naznanjamo tužno vest, da se je dne 21. t. m. zvečer ob 9. uri ločil od nas sodrug Fran Perdan, kurjač južne železnice. Perdan je bil proletarec in težka bolezen ga je iztrgala v dnehi, ko ga najtežje pogrešamo. N. v. m. p. Danes, v petek, ob 4. uri popoldne se zberemo k zadnjemu pozdruvu pokojnika pri mrtvašnici deželne bolnice in ga spremimo tja na njivo smrti. Politični somišljeniki. — Pokojni Perdan je bil silen in vztrajen agitator, prepreden z idealizmom in nesebičnostjo kakor malokdo. Železničarji in ostali proletarijat mu naj ohrani blag spomin, v zavesti, da so izgubili z njim žilavega sobojevnika — marljivega delavca.

Afera polkovnika Vasića. Belgrajska »Politika« javlja, da je prestiskovalni sodnik v znan dunajski aferi polkovnika Vasića, vojaški sodni polkovnik Vlado Jovanović, razrešen te funkcije zaradi nepravilnega vršenja preiskave. — Kaj pa zopet to pomeni?!

Naši državljani, ki potujejo v Trst, se morajo javiti v Trstu pri naši delegaciji ne glede na to, da jim je potni list pri nas izdan tudi za povratek.

Priprave za kraljevo potovanje v Slovenijo. Belgrajska »Epoha« poroča, da namerava kralj Aleksander takoj po rešitvi vladne krize odpotovati v Slovenijo, kjer se bo vršil lov v večjem obsegu. Dvorni vlak je že pripravljen in njegovo osobje čaka še na zadnji ukaz.

Slovenski tenorist v Belgradu. Belgrajski listi poročajo, da se uprava tamošnjega gledališča pogaja z našim tenoristom Rijavcem v svrhu angažmana. Rijavec je tam enkrat pel v »Hoffmannovih pripovedkah« in s svojim nastopom takoj pridobil zase občinstvo jugoslovanske prestolice. Kaj pravi središče slovenske kulture Ljubljana k temu, da se morajo naši umetniki še dandanes uveljavljati izven Slovenije, ker jim naše desperatne razmere in v tem slučaju uprav desperatnega glavnega slovenskega gledališča ne pripuščajo, da bi svojo umetnost podajali nam, ki smo svoje domače pač najbolj potrebni?

Kulturni vestnik.

Koncertna dvorana Filharmonične družbe je, kakor nam poročajo, zopet prosta in bo v bodoče služila namenu, za katerega je postavljena. Prvi koncert v tej dvorani, odkar je prišla v slovenske roke, bo dne 4. januarja 1922. Ta dan koncertirajo prof. in konservatoriju »Glasbene Matice« violinski virtuozi Jan Slais, koncertna pianistka g. Ruša Deylova iz Prage in koncertna pevka g. Marija Röthl-Mostis iz Kočevja. Dne 9. januarja pa nastopi

Venerično bolezn v Belgradu. Belgrajska ambulanca za kožne in venerične bolezni je objavila štati-stiko, iz katere je razvidno, da se je v omenjeni ambulanci od 1. 1919. do 1. oktobra t. l. zdravilo 10.000 oseb, med katerimi je bilo 73% venerično obolenih, a 27% kožno. Med bolniki je bilo 15% žensk.

Iz mestnega šolskega sveta. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v petek, dne 9. decembra 1921, smo prejeli nastopno poročilo: Župan predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar poroča iz predsedstva o imenovanjih in odredbah višjega šolskega sveta in oglasil bistvene kurencije, kar se vzame brez ugovora na znanje. Odobri se zapisnik zadnje redne seje z dne 7. septembra 1921. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o osebnih izprehembah izza zadnje upravne dobe in pa o raznovrstnih daljših dopustih se vzameta brez ugovora na znanje. Za razpisana učna mesta stalnih učiteljev srborhvaščine na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah ljubljanskih se predlože višjemu šolskemu svetu tropredlogi. Sklene se višjemu šolskemu svetu priporočiti, naj nanovo ustanovi in v stalno popolnitev z veljavnostjo od 1. septembra 1922 razpiše štiri učna mesta katehetov na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah. Sprejme se predlogi okrajnega šolskega nadzornika o ureditvi mestnih šolskih vrtov, ki jih je predložiti višjemu šolskemu svetu in občinskemu svetu. Na znanje se vzame obvezna otvoritev nastavnega razreda na II. mestni deški meščanski šoli pro 1922/23. In sklene se pravočasno potrebno odrediti radi njegove nastanitve. Sprejme in odobri se novo službeno navodilo za mestne šolske sluga, ki ga je zasnova posebna anketa pristojnih pedagoških in administrativnih faktorjev.

Mestni gospodarski urad odda nekaj božičnih dreves revnejšim slojem, šolam in zavodom brezplačno. Dobe se pri hišniku na Gradu.

Darila za rusko dečo. Predsedstvu pokrajinske uprave v Ljubljani so poslali kot darila za rusko dečo: šolsko vodstvo Sv. Jurij ob Taboru 306 K; manjšinska šola v Ljubljani, Erjačeva cesta 377 K; gđc. Antonija Milavec, poštna adjunktinja 100 kron in neimenovani 300 K.

v samostojnem koncertu naš rojak, klavirski virtuozi Anton Trost in njegova soproga g. Claire Fiedler-Trost. Ljubitelji glasbe opozarjamo na oba ta dva koncerta, ki se bosta vršila pod okriljem »Glasbene Matice« in vabimo na številni obisk. K sporedu se še povrnemo. Veseli nas pa, da se je združenemu naporu slovenskega tiska posrečilo, končati eden najslamotnejših škandalov našega kulturnega življenja.

Kupujte Cankarjevemu spominu posvečeno številko »Kresa«

BOJ ZA VLADO. BOJ MED BELO IN ČRNO ROKO.

LDU. Belgrad, 22. dec. Baš ko se je zdelo, da preživlja kriza svojo poslednjo fazo in da je spor z muslimani že poravnal, se je pojavilo vprašanje osebe vojnega ministra in sporazun se je zavlekel. Zaradi tega vprašanja se je zavlekla sestava vlade in dosledno delo skupščine in zakonodajnega odbora. Povodom katoliških božičnih praznikov se je skupščina odgodila do 28. t. m., zakonodajni odbor pa mora delati permanentno, ako se sestavi novi kabinet. Vendar pa je to vprašanje še vedno nerešeno. Demokrati stavijo svoje zahteve na podlagi sporazuma, sklenjenega z g. Pašićem, po katerem se mora oseba vojnega ministra izmenjati pri prvi rekonstrukciji vlade. Radikalci trdijo, da temu vprašanju ne pripisujejo velikega pomena in so na današnji seji dali Pašiću svobodne roke, da stvar reši po svoji uvidevnosti, ker smatrajo, da je vprašanje osebe vojnega ministra kot nestranske osebe bolj vprašanje, katera oseba bolj ugaja predsedniku vlade. Davidović je imel danes predpoldne sestanek s Pašićem in mu naznanil končno stališče demokratskega kluba v tem vprašanju. Pašić je odvrnil, da bo dal odgovor v najkrajšem času. V demokratskih krogih se je zvečer govorilo, da se bo vprašanje vojnega ministra po vsej priliki rešilo na ta način, da se vojno ministrstvo ne bo popolnilo, temveč da bo dolžnost vojnega ministra vršil kak drug član kabineta. S strani radikalcev se trdi, da se to vprašanje ne more rešiti na ta način, ker oni tako rešitev odklanjajo. Muslimani so danes predpoldne oddali končno redakcijo svojih zahtev in govorili se, da je g. Pašić odgovoril g. Kapetanoviću, ko mu je rekel, da se pogoji ne morejo več predručiti: »Dobro je, videli bomo, samo vprašanje je, ali bom mogel sestaviti vlado.«

DOGODKI V ALBANIJI.

LDU. Belgrad, 22. dec. Po vesteh, ki smo jih prejeli, albanska vlada ne spoštuje mej nevtralnec, ki jih je odredila veleposlaniška konferenca. Njene čete so zasedle v nevtralni coni zapadno od Skadra črto Muridan-Zogaj, severovzhodno so tudi zasedle obalo Hodskega blata, potem pa obmejno črto od tega kraja do postojanke Šuke zer.

ZBLIŽAVANJE Z RUSIJO.

LDU. Belgrad, 22. dec. Presburo poroča iz Pariza: G. Rathenau, zastopnik delegatov nemške vlade, je zopet prišel v London. Zdi se, da je njegov prihod v zvezi z vzpostavit-

Organizacijski vestnik. Iz stranke.

Diskusijski večer se bo vršil danes ob 20. uri v »Mestnem domu«. Trbovlje. Naše člane JSUS vporazjamo, da če se nameravajo udeležiti kot gosti strankinega zbora dne 26.—27. decembra, da prinesejo svojo člansko izkaznico s seboj, ker brez izkaznice ne bo imel nučice vstopa. — Predsednik.

Vestnik Svobode.

Šoštanj. Kam pa pojdemo na Silvestrov večer? V hotel »Union«, kjer priredi šoštanjska »Svoboda« veselico z dramatično igro »Moč uniforme« s petjem. Veselični spored je mnogobrojen in lep. Godba iz Celja. Dobre pijače in jedila preskrbi gostilničar, kavarno, slaščičarno pa komite. Na svidenje v »Unionu«! — Odbor.

»Staroindijske pripovedke«, katere je založila »Svoboda«, izidejo jutri, v soboto in se bodo dobile v Ljubljani v vseh knjigarnah in tajnistvu »Svobode«, Aleksandrova c. števil. 5.

Društvene vesti.

Iz zdravniških krogov. Ustanovila se je »Organizacija sekundarjev za Slovenijo« v obrambo in zaščito interesov svojih članov. Organizacija bo redno radevolje ustregla g. tovarišem z informacijami in nasveti v stanovskih zadevah. V svrhu pregleda zdravniškega naraščaja prosimo vse g. medicince zadnjih dveh semestrov, da nam sporočijo svoje naslove in kje nameravajo nastopiti službo po promociji. — Odbor.

Brzjavlj.

vijo odnošajeve z Rusijo. Po angleškem mnenju se trdi, da bo Nemčija dobila pristop v ruska pristanišča, ako se doseže sporazum v tem vprašanju med Francijo in Anglijo. Ako bi se dosegel ta sporazum, ni izključeno, da bosta Lloyd George in Briand poslušala predloge gosp. Rathenau in pogoj, pod katerimi bi Nemčija mogla sodelovati v gospodarski in industrijski eksploataciji Rusije.

REPARACIJSKI DOLGOVI NEMČIJE.

LDU. Pariz, 22. dec. Kakor poročajo londonski posebni poročevalci tukajšnjih listov, so porazgovori med Briandom in Lloyd Geomem privedli do sporazuma glede nemških reparacijskih odplačil v januarju. Vprašanja splošnega značaja, zlasti finančni problem, rusko in orientsko vprašanje, kakor tudi vprašanje razorožitve, ostanejo pridržana vrhovnemu svetu v Cannes.

LDU. Pariz, 22. dec. »Agence Havas« poroča iz Londona: Izvedenci so se včeraj dokončno domegnili, da danes dopoldne predlože obema ministrskima predsednikoma priporočila glede nemških odplačil dne 15. januarja in 15. februarja; po teh poročilih bi se odklonila vsaka misel o moratoriju. Na ta način bi prišlo francosko stališče do veljave. Nemčija bi bila primorana izvršiti izplačanje zapadlih 500 milijonov zlatih mark. Znesek 20% izvozne vrednosti bi se mogel pustiti pri strani, ker je večinoma odplačan s prirodnimi dajatvami. Priporočilo naglašja plačilno zmožnost Nemčije s statističnimi dokazi in sklepa končno, da more Nemčija nasproti trditvam note državnega kancelarja na reparacijsko komisijo plačati določeno vsoto. V priporočilu se priporoča več odredb, zlasti razširjenje pooblastil garancijskega odseka in strožje nadziranje nemške izvozne trgovinske statistike, da se prepreči ponovitev trditve o plačilni nezmožnosti nemške vlade. Končno se vzdržuje in zavaruje belgijska prioriteta.

VIHAR NA ČRNEM MORJU.

LDU. Bukarešta, 22. dec. Na Črnem morju je poslednje dni divjal silen vihar. V Konstanci se je odrgalo več ladij, ki so se poškodovale. Mnogo ribičev se ni več vrnilo z morja; smatrajo jih za izgubljene.

23 BANDITOV NA SMRT OBSODENIH.

LDU. Moskva, 22. dec. V Zito-miru so 23 banditov obsodili na smrt z ustrelenjem.

Gospodarstvo.

— Ker je bil zakon o prirastkarin, kakor znano, že ukinjen, ter so se odmerni zaostanki iz leta 1920. že rešili, se bo urad za odmero prirastkarine v Ljubljani z 31. decembrom 1921. razpustil. Neplačane zaostanke je plačati neposredno pri dotičnih davčnih uradih.

— Sejmski dnevi v Guštanju. V Guštanju se zopet uvedejo vsako sredo tržni dnevi. Prvi tržni dan se vrši 4. januarja 1922.

— Zakon o proračunskih dvanaestih za meseca junij, julij, avgust, september, oktober, november in december 1921 priobčuje »Uradni list« števil. 145.

— »V zakup«. Državno svilarno v Pančevem in sploh vse državne tovarne v Vojvodini so dali, ali bodo še dali, zasebnim kapitalistom v najem. V pošteni terminologiji pomeni to, da so jih dali v izkoriščanje. In ne samo kapitalisti, ampak tudi marsikateri uplivni mož bo pri tej priliki vtaknil kaj večjega v žep. Kaj pa država? Kaj pa ljudstvo? K vragu državo in ljudstvo, ono tako nikdar ne reflektira na profite. Mi pa pravimo: K vragu tako gospodarstvo in take gospodarje!

— Doseljevanje v Macedonijo. Ljubljanska agrarna direkcija objavlja: Glede doseljevanja v Macedonijo je sporočila agrarna direkcija v Skoplju tukajšnji agrarni direkciji, da je zavoljo zime dodeljevanje zemlje naselnikom do marca 1922 ustavljeno. Vsaka pot, v ta namen napravljena, je torej odveč, zlasti še, ker je vedno zvezana z večjimi stroški. Kdor pa sicer želi kakih pojasnil glede kolonizacije Macedonije, ki po dobrih letih poročilih zares razveseljuje napreduje, naj jih zahteva pisanim potom, najbolje z

dopisnico, od agrarne direkcije v Ljubljani.

— Kruppova podjetja deloma v tujih rokah. Na zadnji glavni seji delniške družbe »Krupp« v Essenu, katere delnice pa so bile doslej izključno v rokah Kruppove rodbine, so zvišali glavnicu za 250 milijonov mark. Te nove delnice so pokupili povčini holandski industrialci, tako da staro nemško podjetje, ki je do poloma centralnih sil tvorilo ponos vsega pangermanskega ekspanzionizma in militarizma, danes ni več v samih nemških rokah. Zanimivo je, da v Essenu ne izdelujejo več morilnih pripomočkov, ki služijo človeku - bestiji za nasilnosti nad sočlovekom, temveč da izdelujejo tam samo koristne stroje kakor poljedelske, fabriške, vlake, avtomobile, pisalne stroje itd. Nemčija je vkljub svojemu ponižanju napravila pred vsem ostalim svetom, ki se še oklepa starih tradicij, korak naprej, sicer neprostovoljno, toda v bližnji bodočnosti se pokaže, da ji je to samo v blagor in napredek, katerega so ji hoteli njeni sovražniki ubiti, pa se jim namera ne more posrečiti, ker so še preveč v intelektualnih povojih in preidolski, da bi vedeli, kako se to dela.

— Denarstvo v Rusiji. Po dekretu sovjetske vlade so se izdali v Rusiji novi bankovci od 50 kopejk do 10.000 rubljev. Novi rubelj ima vrednost 10.000 starih rubljev.

— Grozote bodoče vojne. Dopisnik »Manchester Guardian« opisuje svoj poset v Edgewoodu v Baltimoru, v ameriški tvornici strupenih plinov. On pravi, da je kemski vojni zbor elita ameriške armade. Ta elita sestoji iz dva tisoč prostakov, 101 častnikov, 1200 civilistov in 100 kemikov strokovnjakov, ki dobivajo posebne nagrade za vsak nov izum. Tvornica izdelava dnevno 200 ton strupenega plina najrazličnejših vrst. Tako n. pr. »mustacil« sežiga meso, »choropierin« povzroči omotico, »lachrymaton« izliva solze, »phosgene« je kakor nalašč ustvarjen za bombardiranje iz zraka, ker ga veter neznanos hitro razširja, »lewisite« se more sipati iz eroplanov in sežge odejo, kožo in meso. Poleg teh uničevalnih sredstev pa izdeluje tvornica tudi obrambna sredstva. Zakaj, vsi poskusi, da se ne bi upotrebevalo strupenih plinov v pretečen svetovni vojni, so bili brezuspešni. Najbolj zanimivo je pa pri vsem tem to, da je iznašel najgroznejši plin za uničevanje, prof. L. Lewisem na katoliški univerzi v North Western. Plin se zato po njem imenuje »lewisite«.

Dopisi.

Hrastnik. (Naši narodni »socialisti«) Takozvani narodni »socialisti« nas gledajo hudo po strani. Toda vprašamo: Ali smo mi krivi, da ste po izposlovanju zapnikov morali izplačati dohodninski davek 75 odstotkov. Ali smo mi krivi, da se med vašimi vrstami nahajajo taki, ki konstatirajo, da je ta davek upravičen? Vprašamo vas potem, kdo da je narodni »socialist« v Hrastniku? Ali ne samo tisti, ki so v pisarni? Bog pomagaj, da so med vašimi voditelji taki, ki so zoper 8 urni delavnik! Pa ne samo v Hrastniku, temveč tudi drugod! Ali ste to potem kak socialisti?!

Po svetu.

— Vodne sile v naši državi. Generalna direkcija voda v ministrstvu poljedelstva in za vode je izdala »Privremeni popis vodnih snag« in »Izveštaj o radu Generalne direkcije je voda od oslobodjenja do 31. maja 1921 g.« Brošuri sta denarnim zavodom in industrijskim korporacijam brezplačno na razpolago, drugim interesentom pa proti zmerni ceni pri generalni direkciji voda v Belgradu, Krunska ulica 81.

— Še en ogenj. V Sofiji je popolnoma zgorel. Vse veliksanske zaloge streliva in podobnega, kar smatra današnje »človeštvo« kot nujno potrebno. Nam je vseeno, škoda le, da so vse tiste zaloge predstavljale stotmilijonske vrednosti in da so se te vrednosti ukradle narodnemu premoženju.

— Morilci prostitutk. V Aleksandriji so usmrtili dva domačina in njihovi ženi, ker so ubili in oropali 17 prostitutk.

— Poletni čas v Zapadni Evropi, to je na Angleškem, Francoskem in Belgiskem se prične v bodoče v noči zadnje sobote v marcu in konča v noči prve sobote v oktobru. Tako so se vlade omenjenih držav medsebojno sporazumele.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA,

d. d. v Ljubljani.

Najlepše božično in novoletno darilo

je srečka D žavne razredne loterije III. kola, katera lahko zadene v najsrečnejšem slučaju

Kron 4.000.000.

Ker se žrebanje I. razr. vrši že dne 2. in 8. januarja 1922, naj se blagovoli poslati naročila najkasneje do 28. t. m. Cena srečkam je: Cela K 192, polovična K 96, četrtinka K 48, osminka K 24. Poština K 8. — Srečke ima na prodaj v to pooblaščen prodajalec srečk

Zadružna gospodarska banka d. d. Ljubljana, Dunajska c. 38-I.

SLOVENSKA GRADBENA DRUŽBA Z O. Z.,

LJUBLJANA

(Tehnična pisarna v tovarni KERSIC),

Telefon 180.

SPODNJA SIŠKA.

Telefon 180.

Izvršuje:

vse vrste visokih in globokih stavb, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do tri atmosfere tlaka, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil, moderne industrijske zgradbe, „silo“, mostne gradbe.

Posebnosti: biološke in mehanične čistilnice za vsakovrstno industrijo, leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi do 35 m, lesena in kombinirana skladišča.

Izvršitev tozadavnih načrtov in proračunov.

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasigurano.

Vpraša se: EMONSKA CESTA št. 8 v pisarni.

Najetja zaloga se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvršnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

klavirjev in pianin v Ljubljani.
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

Večja tovarna
za mesne izdelke in mast išče

zastopnika

Iz Beograda za Srbijo.

Cenjene ponudbe na generalno zastopstvo „Interreklam d. d.“
Osijek I., Paromlinski prolaz 8.

Stavbeni vodja

za železobetonske in visoke stavbe
želi službo premeniti.
Naslov v upravi „Naprej-a“.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“.
Centri zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovarov.
Dürkopp, Styria, Waffennrad.
Začasno znižane cene!

Ure budilke, n. ha. ke, verižice, zlatino, srebrna o, očale in poročne prstane kupite najbolje pri

A. Lečnik,

urar in zlatar,
celje, Glavni trg št. 4.
Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Staro železo

lito in kovano cele vagone
kupi po najvišjih cenah
Centralna nakupovalnica starega železa v Ljubljani,
Gosposvetska cesta št. 1.

Pridobivajte naročnike

Medič, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Erzojavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

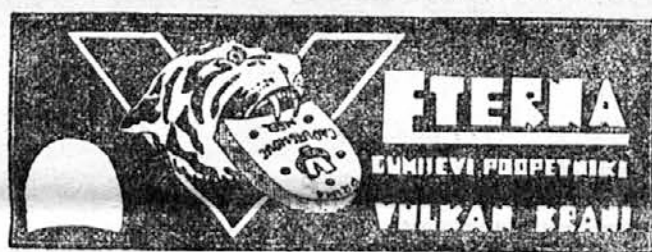
Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode. Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline. Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

VULKAN

izdeluje
prvovrstne podpetnike.

Čisto domače podjetje!

Nevelovno priznana kvaliteta.

Priporočamo trdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana
S. Petra nasip št. 7.

Najboljši šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje. Srajce, kravate, žlice, vilice, nože i. t. d. Galanterijsko blago na drobno in debelo.

Kapital: 20.000.000 kron.

Slovenska eskomptna banka

Rezerve okrog 6.000.000 kron.

Podružnice: Novomesto in Rakek.

Ljubljana Selenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Nakupovalna zadruga

r. z. z o. z. v Ljubljani,

Dunajska cesta št. 33 („BALKAN“)

priporoča svojim članom

nakup najrazličnejšega blaga!

Ohčno konsumno društvo v Zagorju ob Savi

(vpisana zadruga z omejenim poročivom)

sprejema

hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 41.647'42

Društveni sklad K 30.939'43

Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2.329.207'94.

Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 2'50 in delež K 40'—.

Pisarna v Zagorju Štev. 99.

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka

ustanovljena leta 1872

Beograd - Gornja Radgora - Kranj - Ljubljana - Murska Sobota - Velikevec.

== Akcijski kapital ==
K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000.

Izvršuje vse bančne
posle najkulantneje.